

Tjänsteställe: Barn- och utbildningsförvaltningen
Handläggare: Lena Ilhage
Datum: 2018-02-28
Beteckning: BUN 2018-17 041-2
Er beteckning:

Rapport anpassningsåtgärder avseende lokaler

Innehållsförteckning

Ärendet	2
Från lokalutredningen	2
Skene, Björketorp och Horred	2
Örbyområdet	2
Sätlaområdet	2
Fritsla	2
Karstorps förskola	3
Barnutveckling	3
Organisation av verksamheten i förskolan	3
Att behålla eller avveckla en skolenhet	4
Inledning	4
Argument för avveckling	4
Argument mot avveckling	5
Elevutveckling	6
Antal elever på skolorna efter planerad förändring	8
Lärlarlegitimation	8
Så mycket lärare behövs i en skola	9
Personalförsörjning	11
Skolornas resultat	12
Ekonomi	13
Hyra och städ 2018 i tkr	13
Kostnader för lokaler och personal samt möjlig besparing	14
Avvecklingskonsekvenser	15
Plan för framtiden	15
Skene, Björketorp och Horred	15
Örbyområdet	15
Sätlaområdet	16
Fritsla	16

Ärendet

Barn- och utbildningsnämnden 2017-10-19, § 85 har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag kring enheter som kan avvecklas helt eller delvis. Björketorpskolan 4–6, Fotskälskolan 4–6, Fritslaskolan 7–9, Habyskolan, Karstorps förskola, Örbyskolan 7–9 och Öxabäckskolan 4–6 är enheter som bedöms vara möjliga att avveckla. Dessutom skulle Ubbhults skola kunna avvecklas temporärt under färdigställande av ny förskola och skola.

Tjänsteskrivelse med förslag till beslut i ett eget dokument.

Från lokalutredningen

Skene, Björketorp och Horred

I lokalutredning som redovisades för barn- och utbildningsnämnden prioriterade förvaltningen en ny F-6 skola i Skene som ersättning för Habyskolan, Parkskolan och Tingvallaskolan. Skolorna bedömdes 2015 ha en maximal tioårig funktion, en tvåa på en 1–3 gradig skala.¹

Förvaltningen föreslog att Björketorpskolan skulle avvecklas och att eleverna skulle hänvisas till Fotskälskolan och Sjöbyskolan. Skolan bedömdes 2015 ha en maximal tioårig funktion, en tvåa på en 1–3 gradig skala.

Likaså förordades avveckling av Karstorps förskola och att barnen skulle hänvisas till Loftsgårdens förskola. I utredningen föreslogs en utbyggnad av Loftsgårdens förskola med plats för cirka 140 barn.

Örbyområdet

För Öxabäckskolan föreslogs 2015 att skolan skulle bli kvar som den var, en F-6 skola. Samtidigt slogs det fast att den är för liten för att ge goda förutsättningar för en väl fungerande skola samt en ekonomiskt bärkraftig enhet. Skolan bedömdes 2015 ha en långsiktig funktion, en etta på en 1–3 gradig skala. I fördjupningen vad gäller F-3 från 2017 resonerades kring möjligheten att låta skolan istället bli en F-3 skola.

För Örbyskolan föreslogs att skolan skulle bli kvar som den var, en F-9 skola. Men att paviljongerna på skolan behövde byggas bort. Skolan bedömdes 2015 ha en max 10-årig funktion, en tvåa på en 1–3 gradig skala. Sedan dess har diskussioner förts om att eleverna istället skulle erbjudas skolgång i en ny skola i Kinna.

Sätlaområdet

För Fotskälskolan föreslogs att skolan skulle bli kvar som den var, en F-6 skola. Skolan bedömdes 2015 ha en långsiktig funktion, en etta på en 1–3 gradig skala med behov av ny gymnastik och slöjdsal. Vid uppdatering av utredningen 2017 fördes resonemang om att årskurs 4-6 istället skulle få plats i Sätla.

Vad gäller Ubbhultskolan föreslog förvaltningen att skolan skulle ersättas med ny lokal för både skola och förskola. Skolan har mycket dåliga lokaler med ett tillfälligt bygglov.

Fritsla

För Fritslaskolan föreslogs att skolan skulle bli en F-6 skola. Skollokalen där årskurs 7–9 går bedömdes 2015 ha en långsiktig funktion, en etta på en 1–3 gradig skala.

¹ 1–3 gradig skala, där 1 är bra och 3 sämst.

Karstorps förskola

Barnutveckling

De senaste 10 åren har barnantalet på Karstorps förskola varierat mellan 14 – 26 barn, höst 2017 är det 16 barn på förskolan. De senaste åren är trenden en minskning.

På Loftsgården har det varit 60 till 90 barn placerade de senaste 10 åren, i mitten av februari är de 90.

I Horred finns dessutom den fristående förskolan på Leteboskolan, där är 20 barn inskrivna vilka samtliga kommer från Horred med omnejd.

Prognosen för Horred visar ett ökande antal barn 1–5 år med en topp 2020. Byggnation i området kan medföra befolkningsökning med fler barn.

Prognos Horred med utgångspunkt 2016-12-31

Ålder	2016	2018	2020	2022	2024	2026	2028	2030
0	36	32	31	30	30	28	28	29
1–5	123	148	163	161	160	157	153	149

Barnen födda 2016 är 33 stycken, en hel del av dessa har börjat förskolan nu i januari-februari. Det är färre födda 2017 än prognosen visar, 19 istället för 30. Beroende på inflyttning skulle barnen på Karstorps förskola skulle kunna rymmas på Loftsgårdens förskola. Om förskolan skulle upplevas som trångbodd före den är utbyggd, enligt förslag i lokalutredning, till en förskola med plats för 140 barn så skulle man kunna använda en del av Sjöbyskolan för förskoleverksamhet. Sjöbyskolan har idag 170 elever fördelade på 10 klasser. Skolan har 13 klassrum, två slöjdsalar samt grupprum.

Förskolechefen har sökt och fått statsbidrag för mindre barngrupper, 1 350 tkr för Loftsgården och 240 tkr för Karstorps förskola för år 2017. För 2018 ska ansökan snart göras, det är idag oklart hur mycket det kan bli i bidrag.

Organisation av verksamheten i förskolan

Av de allmänna råden om måluppfyllelse i förskolan framgår det att huvudmannen bör ge förskolechefen organisatoriska förutsättningar att vara pedagogisk ledare på varje förskolenhet som hon eller han ansvarar för. Förskolechefen i sin tur har uppdrag att skapa goda förutsättningar för förskollärarna att utöva sitt ansvar. *"Det är också viktigt med en god tillgång till förskollärare, så att förskolans uppdrag kan genomföras enligt målen och så att det går att bedriva en undervisning av god kvalitet."*² Med en liten förskola, belägen geografiskt isolerad, kan det bli svårigheter för förskolechefen att ge tillgång till förskollärare, särskilt vid en situation som nu med svårigheter att rekrytera. Är avdelningarna mer samlade kan förskolechefen lättare organisera för kvaliteten.

På Karstorps förskola finns en förskollärare anställd, men hon är tjänstledig under våren 2018 för att prova annat arbete. Så under våren har förskollärare från annan förskola fått i uppdrag att leda det pedagogiska arbetet på förskolan.

² Skolverket: [Allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan](#)

Att behålla eller avveckla en skolenhet

Inledning

En modern skola ställer stora krav på flexibilitet i lokalerna, goda möjligheter till samarbete, samplanering och kollegialt lärande. Lokalerna måste ge förutsättningar för ett pedagogiskt och socialt sammanhang som ger goda möjligheter till interaktion där elever och lärare kan utvecklas.

I visionen *en lärmiljö för alla* är inkludering ett nyckelbegrepp. Forskning lyfter fram att den fysiska miljön anses sända tydliga budskap som talar om huruvida man är välkommen eller inte i en miljö och om man identifierar sig med platsen. Speciellt för yngre barn är en fysisk miljö som tillåter sinnligt och kroppsligt utforskande viktig³.

Det kommer självklart alltid att vara svårt att skapa en standardiserad skola med ett optimalt antal elever men frågan måste ställas om hur få elever det kan vara på en skola innan förutsättningarna för likvärdighet⁴ försämras.

Argument för avveckling

Skolan har idag högre krav på att ge elever en likvärdig utbildning med likvärdig god lärmiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Förvaltningen har svårigheter att rekrytera behöriga och legitimerade lärare överlag och i synnerhet till små enheter som dessutom ligger "lite avsides". Redan idag är det svårigheter att möta kraven på formell behörighet vilket urholkar likvärdigheten.

Förvaltningen står inför en stor utmaning generellt när det gäller legitimerade lärare. Vi har en problematik som kommer att öka, där personalgruppen är splittrad, det vill säga det är för lite personal som är på skolan på heltid. För att tillgodose eleverna med behöriga lärare så måste man ha lärare på deltid som genomför vissa ämnen, dessa lärare är generellt bara på skolan på sina undervisningstimmar och kan inte delta i det viktiga arbetet runt omkring lektionerna. De kan heller inte stötta kollegorna på andra lektioner och kan inte delta i gemensamma möten som är viktiga för samarbetet och samplaneringen. Möjligheten att skapa flexibla undervisningsformer minskas. Lärare och personal inom elevhälsan som arbetar på flera skolor blir tvungna att använda en hel del av sin arbetstid för resor mellan skolor. Det är inte ett effektivt sätt att använda deras kompetens.

För att kunna möta våra barn och elever utifrån deras behov så krävs att vi har en flexibel och effektiv resursanvändning och en förutsättning för detta är av vi har en tillräckligt stor personalgrupp för att kunna modulera och förändra beroende på förutsättningarna.

En arbetsplats gynnas av kollegor som kan stötta med ett kollegialt lärande för att höja nivån i verksamheten. Idag ställs det höga krav på samverkan och samarbete mellan lärare för att klara av att skapa en pedagogisk helhet för eleverna, en lärmiljö för alla, vilket kräver arbetslag med olika slags kompetenser.

Andra behov som är svårt att leva upp till på små enheter är att tillhandahålla elevhälsa, idrottshall och slöjdsalar i den egna skolan vilket

³ Björklid, P. (2005) Lärande och fysisk miljö: En kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola. (Forskning i fokus nr 25) Myndigheten för skolutveckling.

⁴ Likvärdig innebär inte att utbildningen skall vara likformig i betydelsen likadan utan att kvaliteten i verksamheten ska vara så hög att de fastställda målen kan uppnås oavsett var i landet verksamheten bedrivs. Prop 2009/10:165 s. 638

ger ökade restider för eleverna och det ger försämrade likvärdiga möjligheter under en skoldag.

De flesta av våra skollokaler är otidsenliga vilket ställer krav på betydande satsningar samtidigt som elevunderlaget kan anses för litet för att motivera en sådan investering. Enligt hälso- och sjukvårdslagen måste de lokaler vi använder i elevhälsans medicinska del uppfylla de krav som ställs utifrån hygien och annan lämplighet.

Lärarstudenter är ett effektivt medel för att vitalisera pedagogiska diskussioner på en skola. Praktikperioden är dessutom viktig för rekryteringen till skolan. Det är svårare att få studenter till mindre skolor och skolor som är svåra att nå med allmänna kommunikationsmedel.

En alltför liten grupp lärare har svårt att skapa den dynamiska och "kritisk massa" som krävs för att utmana och utveckla den praktik man arbetar i. Forskning om framgångsfaktorer bakom skolutveckling betonar exempelvis starkt det kollegiala samtalet där lärare tar del av, diskuterar och utvecklar sin och andras undervisningspraktiker⁵. Med ett alltför litet antal lärare går det att anta att kvalitén på dessa kollegiala samtal påverkas.

Argument mot avveckling

Den lilla skolan kan upplevas som tryggare än den lite större skolan för såväl elever som personal. Att lämna sitt barn, särskilt yngre barn, på en större skola kan vara svårt för föräldrar. Det finns också en närhetsaspekt vilket kan förenkla livspusslet för familjen och att eleverna i högre utsträckning får finnas kvar i kända sociala mönster. Fler enheter ger också minskad restid med eller utan skolskjuts. Andra argument som talar mot avveckling är bygdens överlevnad, "ingen kommer att flytta hit".

Det går att finna forskning som visar att en mindre skola är gynnsam för yngre elever. Elever med utländsk bakgrund och elever med lägre socioekonomisk status gynnas av en mindre skola om det samtidigt innebär mindre grupper. Men det är då viktigt att komma ihåg att forskningen i huvudsak är utförd i USA, där begreppen om vad som är en liten skola skiljer sig från Sverige. Skolor klassificeras i någon studie som små (mindre än 200 elever), medelstora (400–600 elever) och stora (mer än 800 elever). I en annan studie hade en liten skola under 400 elever.

Mindre elevgrupper är inte generellt positivt för alla elevers skolresultat. Lärares påverkan på skolresultaten är större. Men för yngre barn och elever som är missgynnade socioekonomiskt har gruppstorleken viss påverkan⁶.

När det gäller äldre elever pekar ungefär hälften av studierna på att det inte går att hitta samband mellan skolans storlek och elevers resultat, medan hälften pekar på att studierna kan gynnas av en mindre skola.

Det verkar, i vissa fall, lättare för elever att känna en tillhörighet och känna en möjlighet att påverka sitt sammanhang på en mindre skola.

---

⁵ Hattie, J (2009) Synligt lärande. Stockholm: Natur & Kultur.

⁶ Hattie (2009) Synligt lärande. Stockholm: Natur & Kultur.

I svensk forskning jämförs glesbygdsskolor med större storstadsskolor, vilket medför att slutsatserna inte nödvändigtvis sammanfaller med vad som gäller i Marks kommun. Men inte heller i dessa studier kan man entydigt säga vilka positiva effekter små enheter har för skolresultaten – skolstorleken är en faktor bland flera som påverkar kunskapsresultaten.⁷

Elevutveckling

Prognosen fram till år 2030 visar ett ökande elevunderlag för kommunen som helhet. Tillförlitligheten i prognosen är lägre 2030 än för år som ligger närmare i tiden.

Prognos Marks kommun med startår 2016-12-31

	2016	2018	2020	2022	2024	2026	2028	2030
1-5	1836	1901	1958	2003	2016	2004	1974	1939
6-9	1711	1705	1689	1669	1673	1713	1738	1751
10-12	1284	1279	1266	1251	1254	1284	1303	1314
13-15	1213	1260	1302	1378	1332	1251	1294	1314
16-18	1218	1209	1276	1296	1394	1408	1316	1292
Summa	7262	7354	7491	7597	7669	7660	7625	7610

Prognos åldersgrupp 6-9 med startår 2016-12-31

	2016	2018	2020	2022	2024	2026	2028	2030
Björketorp	63	66	66	69	66	66	65	64
Fotskäl	71	69	67	63	66	63	59	59
Fritsla	165	175	169	173	174	188	195	202
Haby	38	37	37	38	37	34	30	29
Horred	131	114	114	115	125	131	136	131
Hyssna	87	87	92	96	99	102	102	101
Kinna	387	388	383	381	387	398	420	422
Skene	263	273	279	270	267	261	261	264
Sätilla	142	138	122	117	124	134	142	147
Torestorp	58	59	62	62	57	52	49	49
Ubbhult	54	59	64	61	53	47	41	42
Örby	200	197	195	190	181	193	191	193
Öxabäck	51	42	39	34	39	43	47	49

⁷ Adolfsson C-H (2014) Skolstorlekens påverkan på elevers skolprestationer och social situation i skolan. Växjö; Linneuniversitet

Prognos åldersgrupp 10–12 med startår 2016-12-31

	2016	2018	2020	2022	2024	2026	2028	2030
Björketorp	48	50	49	52	49	49	48	48
Fotskäl	54	52	51	47	50	48	44	45
Fritsla	123	132	127	129	130	141	147	151
Haby	29	28	28	28	28	25	23	21
Horred	99	85	85	86	93	99	102	99
Hyssna	65	66	69	72	74	76	76	75
Kinna	291	291	287	286	290	299	315	317
Skene	197	204	210	203	200	196	195	198
Sätilla	107	103	91	87	93	100	107	111
Torestorp	43	44	46	46	42	39	36	36
Ubbhult	41	45	48	46	39	35	31	31
Örby	150	148	146	143	135	145	143	144
Öxabäck	38	32	29	26	29	33	36	37

Prognos åldersgrupp 13–15 med startår 2016-12-31

	2016	2018	2020	2022	2024	2026	2028	2030
Fritslaskolan	100	102	134	138	144	124	129	143
Lyckeskolan	292	278	295	310	301	291	288	300
Sätilaskolan	241	276	283	296	268	261	272	267
Ängskolan	361	382	365	385	374	361	375	375
Örbyskolan	219	222	225	249	245	214	230	229

I årskurs 7–9 ingår i prognosen skolornas utvidgade upptagningsområde, för alla skolor utom Fritsla, där området inte förändrar sig. Eftersom det finns ett fritt skolval kan man inte utgå från att elever går på den skola de tillhör. En del väljer en annan kommunal skola eller en fristående skola.

Antal elever 15 oktober

	Årskurs F-3			Årskurs 4–6		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Björketorpskolan	48	48	53	26	31	42
Fotskälskolan	72	67	49	49	48	53
Fritslaskolan	157	167	175	95	112	134
Habyskolan	46	54	52	9	13	
Sjöbyskolan	102	104	85	104	94	77
Hyssnaskolan	79	85	90	73	63	62
Stommensskolan, Strömskolan	393	398	381	277	280	288
Parkskolan, Tingvallaskolan	243	239	255	188	189	220
Sätilaskolan	156	143	137	142	148	158
Torestorpskolan	50	54	57	37	35	30
Ubbhultskolan	53	57	62			
Örbyskolan	182	198	201	134	130	145
Öxabäckskolan	46	46	41	26	33	30

Av tabellen framgår hur många elever som gått på skolan den 15 oktober respektive läsår.

Antal elever på skolorna efter planerad förändring

Förvaltningen har räknat på hur många elever det kan bli på skolorna efter de planerade förändringarna för årskurs 4–6. Utgångsläget är de elever som faktiskt går på skolan detta läsår, samt de yngre blivande eleverna som tillhör respektive skolas upptagningsområde.

Sättilaskolan inklusive eleverna från Fotskäl i årskurs 4–6 från läsåret 18/19

	FSK	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Summa
17/18	37	27	42	32	57	53	48	296
18/19	29	37	27	42	66	76	70	347
19/20	22	29	37	27	67	66	76	324
20/21	22	22	29	37	52	67	66	295
21/22	36	22	22	29	64	52	67	292

Örbyskolan inklusive eleverna från Öxabäck i årskurs 4–6 från läsåret 18/19

	FSK	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Summa
17/18	55	53	45	48	54	41	50	346
18/19	39	55	53	45	66	69	50	377
19/20	35	39	55	53	56	61	69	368
20/21	47	35	39	55	61	56	61	354
21/22	38	47	35	39	64	61	56	340

Skolorna i Skene inklusive eleverna från Haby i årskurs F–3 från läsåret 18/19

	FSK	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Summa
17/18	56	62	66	71	77	80	62	474
18/19	79	63	82	79	83	77	80	543
19/20	74	79	63	82	79	83	77	537
20/21	68	74	79	63	82	79	83	528
21/22	65	68	74	79	63	82	79	510

Lärarygghet

Krav på lärarygghet för den som undervisar infördes i skollagen 2011. Statistik för innevarande läsår har ännu inte publicerats. För 2017 presenteras istället hur det ser ut med andel behöriga lärare som undervisar på skolorna.

Andel lärare i grundskolan med ygghet och behörighet i minst ett ämne som de undervisar i, räknat på årsarbetare.

	2015	2016	2017 Obehörig tid i schemat
Björketorpskolan	93 %	63 %	61 %
Fotskälskolan	80 %	65 %	27 %
Fritslaskolan	55 %	63 %	
Habyskolan	81 %	37 %	40 %
Ubbhultskolan	87 %	86 %	
Örbyskolan	80 %	78 %	
Öxabäckskolan	80 %	85 %	62 %
Mark	76 %	71 %	

Statistiken redovisas inte fördelat per stadie på skolenhetsnivå. Men sett på samtliga skolor så är andelen med legitimation högst i årskurs 1–3 med 76 procent och lägst i årskurs 7–9 där 63 procent har behörighet i minst ett ämne.

Så mycket lärare behövs i en skola

Utifrån timplanen har förvaltningen räknat på hur mycket lärare som behövs i en skola med årskurs 1–6. Antal elever i den mindre skolan, 62 elever, överensstämmer med antalet på Öxabäckskolan och den större skolan är ungefär som Stommenskolan.

	En klass per årskurs, Exempelskola 1 – 62 elever			Två klasser per årskurs, Exempelskola 2 – 258 elever		
	Timmar	Del av tjänst	Åa lärare som undervisar i ämne/ämnena	Timmar	Del av tjänst	Åa lärare som undervisar i ämne/ämnena
Bild	3,8	23%		7,7	45,1%	0,5 bl, ev
Engelska	8,0	47%	0,6 en, bl	15,9	93,8%	1 en
Hem- och konsumentkunskap	1,0	6%	0,06 hkk köps	2,0	11,9%	0,15 hkk köps
Idrott och hälsa	8,5	50%	0,7 idh, mu, ev	17,0	99,9%	1 idh
Matematik	23,7	139%	1 ma, no	47,4	278,6%	4 ma, no
Musik	4,3	25%		8,7	51,0%	0,75 mu, ev
Biologi, fysik, kemi	9,6	56%		19,1	112,5%	
Geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap	15,1	89%		30,2	177,5%	2 so, ev
Slöjd	5,4	32%	0,5 sl, tk	10,8	63,7%	1,5 sl, ev
Svenska eller svenska som andraspråk	33,8	199%	1,5 sv, so	67,7	398,1%	4 sv
Teknik	3,2	19%		6,4	37,5%	0,5 tk, ev
Språkval, franska, tyska, spanska	4,0	24%	0,15 språk köps	8,1	47,6%	0,45 språk köps
Elevens val	6,1	36%		12,3	72,2%	
Summa	126,6	7,45	4,51	264,0	14,89	15,85

Av tabellen framgår att det krävs 7,45 lärare om varje person ska undervisa en klass i ett ämne i en skola med en klass per årskurs. I exemplet två klasser per årskurs krävs 14,89 lärare. I exempelskola 1 behöver undervisningen genomföras med två klasser tillsammans i de flesta ämnen för att få ekonomin i balans och skolan kan anställa 4,51 lärare. I exempelskola 2 genomförs undervisningen i slöjd i halvklass. Skolan behöver 15,85 lärare. I övriga ämnen är det undervisning i helklass förutom i språk där det är en grupp per språk.

I Exempelskola 1 är det 10 elever per klass och i Exempelskola 2 är det 22 elever.

	Exempelskola 1		Exempelskola 2	
Kostnader				
Åa lärare	4,51	2 558 909 kr	15,85	8 993 005 kr
Specialpedagog			1,00	642 554 kr
Mat	62	7 620 kr	258	7 620 kr
Lärverktyg, övrigt		472 440 kr		1 965 960 kr
Tilläggsbelopp		193 000 kr		900 000 kr
Vikarier		377 000 kr		1 108 000 kr
Verksamhetstur				500 000 kr
		32 000 kr		
Summa		3 633 349 kr		14 109 519 kr
Intäkter				
Elever åk 1–3	32	1 433 440 kr	129	44 795 kr
Elever åk 4–6	30	1 682 880 kr	129	56 096 kr
Statsbidrag		213 000 kr		561 000 kr
Tilläggsbelopp		302 000 kr		613 000 kr
Summa	62	3 631 320 kr	258	14 188 939 kr

Intäkterna för elever är de som gäller i Marks kommun 2018 för rörliga kostnader, då ingår inte t ex lokaler. Personalkostnader är uträknade efter medellön för grundskollärare 1–6 med på 33 600 kr och för specialpedagog på 38 000 kr plus personalomkostnader. Under rubriken tilläggsbelopp återfinns elevassistenter.

Exempelskola 1 går back 2 tkr. Exempelskola 2 har kunnat avsätta en 500 tkr för vikarier samt anställa en specialpedagog på heltid och har 79 tkr kvar för oförutsett. Exempelskola 2 skulle med några elever till kunna organisera ytterligare undervisning i mindre grupper.

Ovanstående beräkningar är förstas bara ett tänkt sätt att organisera undervisningen. Beroende på vilka kompetenser som finns på skolan så blir varje organisation unik. Eleverna är heller aldrig exakt lika många i varje årskurs. I något ämne kanske man planerar för undervisning i tre årskurser tillsammans i den mindre skolan för att skapa annat utrymme efter de behov som finns.

Personalförsörjning

Om inga förändringar görs för att förändra och organisera om så kommer de demografiska förändringarna de närmaste 10 åren leda till stor personalbrist enligt rapport från Sveriges kommuner och landsting, SKL.⁸ De har presenterat en rapport avseende skolans utmaningar men också en för välfärdsområdet i stort. Beroende på att många barn föds och att barn och unga kommer till Sverige kommer alla skolformer att växa de närmaste tio åren. Enligt Statistiska centralbyråns⁹ (SCB) befolkningsprognos kommer antalet barn och elever i ålder 1-18 år att öka med 315 000 fram till 2027 jämfört med 2017.

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ta fram återkommande prognoser över behov av lärare. En rapport redovisades i december 2017 där behovet fram till 2031 är 187 000 heltidstjänster. Störst är behovet de närmaste fem åren, 77 000 tjänster.¹⁰

Rekryteringsprognos

	Antal anställda 2016	Antal anställda 2026	Ökning pga demografi	Pensioneringar	Demografi + pensioneringar
Förskola	146 000	167 000	21 100	35 300	56 400
Grundskola	178 000	206 000	28 100	44 000	72 100
Gymnasieskola	50 000	63 000	13 100	15 600	28 700
Summa	374 000	436 000	62 300	94 900	157 200

Hämtad från SKL:s rapport¹¹

Av SKL:s rapport framgår att det anses omöjligt att utbilda lärare som täcker behoven. Och att det är delat ansvar för staten och huvudmän att möta rekryteringsutmaningen. För staten handlar det om att ut-

⁸ [SKL 2018-02-21 Rapport: Skolans rekryteringsutmaningar](#)

⁹ [SCB statistikdatabas](#)

¹⁰ [Skolverkets uppdrag att ta fram prognoser](#)

¹¹ [SKL Sveriges viktigaste jobb finns i välfärden](#)

veckla undervisningen med tex validering och snabbspår, vidareutbildning för att öka antalet legitimerade lärare. För huvudmän menar SKL så handlar det om att utveckla olika delar;

- attraktiv arbetsgivare
- arbetsmiljön
- samarbete och arbetsspecialisering
- flexibla grupper och arbetssätt
- digitala lösningar
- andra yrkesgrupper än lärare i skolan
- ökad samverkan med andra.

För att utveckla så gott som samtliga av punkterna ovan underlättar det, eller är en förutsättning, att enheten är tillräckligt stor.

Skolornas resultat

Förvaltningen har tagit fram en jämförelse av elevernas slutbetyg i årskurs 9 utifrån vilken skola de gick på i årskurs 5.

	2015	2016	2017	Medel 2015–2017
Öxabäckskolan	215,3	203,3	177,5	198,7
Björketorpskolan	221,2	196,4	197,8	205,1
Fotskälskolan	215,3	232,5	177,7	208,5
Tingvallaskolan	187,5	220,3	217,7	208,5
Stommenskolan	221,2	211,2	229,0	220,5
Sjöbyskolan	223,9	220,6	226,1	223,5
Strömskolan	225,1	223,3	222,3	223,6
Hysnaskolan	230,7	238,3	203,0	224,0
Sätilaskolan	237,8	240,4	207,9	228,7
Habyskolan	212,5	237,3	238,0	229,3
Torestorpskolan	224,4	243,7	236,0	234,7
Fritslaskolan	228,5	249,1	244,1	240,6
Örbyskolan	244,9	240,5	247,5	244,3
Genomsnitt	222,1	228,6	222,3	224,3
Antal elever	349	350	365	

I tabellen ovan ingår de elever som gick i årskurs 5 i kommunens skolor läsåren 2010/2011, 2011/2012 och 2012/2013 och som fick slutbetyg 2015, 2016 eller 2017.

Det finns många faktorer som påverkar vilka resultat eleverna når i årskurs 9. Socioekonomiska bakgrundsfaktorer är en del, kvalitén på undervisning på alla stadier påverkar förstås också.

En problematik på skolor med färre elever är att antalet elever i varje åldersgrupp blir så få att dynamiken i gruppen minskas. Det är svårare för eleverna att spurras av varandra. Det är också svårare för lärare att rätt bedöma elevernas kunskaper, vad är egentligen god kvalitet på elevernas arbeten. Även om kunskaper bedöms mot fastställda kriterier så görs samtidigt en jämförelse med andra elever. Effekten kan bli att förväntningarna på eleverna ställs för lågt. Då blir förutsättningar att lyckas med sina studier senare år sämre.

Ekonomi

Personal och lokaler är två av dom viktigaste resurserna för barn- och utbildningsförvaltningen. Av förvaltningens budget om 786,6 mnkr utgör personal- och lokalkostnader 656,4 mnkr (83,5%), 2017.

Investeringsutgifterna i lokaler för förskola och grundskola kommer inom en 5–10 års period öka i hög omfattning. Det är investeringar i nya lokaler, men det är också en stor del av de lokaler och anläggningar som byggdes under 1960-och 1970-talen som nu måste ersättas eller rustas upp. Detta kommer att medföra tillkommande kostnader för kommunen, och en stor del av dessa kommer att påföras barn- och utbildningsförvaltningen.

Att effektivisera personal- och lokalkostnader kommer att ge bättre ekonomiska förutsättningar på längre sikt. Till exempel genom avveckling helt eller delvis av skolenheter.

Effektiviseringar kommer fortsatt, på kort- och på lång sikt vara nödvändiga. Grundskolan har stora svårigheter att hålla verksamheten inom tilldelad ram. Samtidigt som kostnadsutvecklingen, vilken förvaltningen saknar inflytande över, såsom löneökning och hyreshöjning, ligger högre än årlig förändring av ram. Det innebär att verksamheten år efter år måste arbeta med anpassningar och med att effektivisera. Förutom det arbetet i sig, så är det negativt för verksamheten att alltid tänka i banor av neddragning istället för utveckling och satsning. I sammanhanget är det viktigt att veta att grundskolans resurser per elev ligger under genomsnittet jämfört med alla andra kommuner och lågt också i jämförelse med liknande kommuner och pendlingskommuner nära större stad. Både vad gäller personal och lokaler.

Hyra och städ 2018 i tkr

Hyreskostnaden ökar för nybyggda eller renoverade lokaler vilket framgår nedan. ¹ = relativt nyrenoverade lokaler. De med ² har stora behov av upprustning eller nybyggnation.

	Antal elever	Hyra	Hyra per elev	Städ	Städ per elev
Björketorpskolan	99	816	8,3	331	3,4
Fotskälskolan ¹	99	2086	21,1	329	3,3
Fritslaskolan F–6 ²	303	1774	5,9	745	2,5
Fritslaskolan 7–9 ²	102	747	7,3	327	3,2
Habyskolan	50	340	6,8	199	4,0
Hyssnaskolan	150	885	5,9	652	4,4
Lyckeskolan ²	220	3878	17,7	1844	8,4
Parkskolan ²	183	906	5,0	633	3,5
Sjöbyskolan ¹	157	1854	11,8	698	4,4
Stommenskolan ²	303	1331	4,4	1041	3,4
Strömskolan ²	354	2320	6,6	1148	3,2
Sättilaskolan F–6 ¹	294	2592	8,8	823	2,8
Sättilaskolan 7–9 ¹	243	2592	10,7	1235	5,1
Tingvallaskolan ²	307	1373	4,5	630	2,1

	Antal elever	Hyra	Hyra per elev	Städ	Städ per elev
Torestorpskolan ¹	90	1187	13,3	180	2,0
Ubbhultskolan ²	61	246	4,1	199	3,3
Ängskolan ²	429	2912	6,8	1889	4,4
Örbyskolan F-6 ²	343	1699	5,0	581	1,7
Örbyskolan 7-9 ²	192	1797	9,4	873	4,6
Öxabäckskolan ¹	70	1210	17,3	246	3,5
Summa - snitt	4 044	32 545	8,0	14 603	3,6

Kostnader för lokaler och personal samt möjlig besparing

Nedanstående förslag till anpassningsåtgärder avseende lokaler skulle effektivisera med drygt 20 mnkr. Genomgående har förvaltningen räknat med att personalkostnaderna kan minska med cirka 50 procent. Effektiviseringen av personal beror på att man kan fylla upp klasser. Det går inte att beräkna exakt och kan också variera över tid beroende på årskullarnas storlek.

Anpassningsåtgärder kan även få konsekvenser för andra nämnder. På tex Habyskolan finns idag lokalvårdare och måltidspersonal, 1,0 årsarbetare.

	Lokaler	Personal	Årsarbetare	Möjlig besparing (tkr) på helår	Under-skott 2017	Anteckning
Björketorpskolan	1 813	5 667	10,53	2 300	0	Del av skolan bör kunna förhyras till annan verksamhet. Eleverna i åk 4-6 skulle kunna få plats i Horred och/eller i Skene.
Habyskolan	724	5 605	9,16	3 500	1 470	Skolan bör kunna säljas. Eleverna kan beredas plats i Parkskolan och/eller i Björketorpskolan
Fotskälskolan	2 800	6 800	14	1 700	1 211	Eleverna bereds plats på Sättilaskolan från läsåret 2018/2019. Alla lokaler behålls, förskolan behöver ökat utrymme. Tillkommande kostnader för bygge av idrottshall och specialsalar undviks.
Fritslaskolan 7-9	4 913	6 746	12,13	3 000	1 760	Skolan behöver tillskott av lokaler om högstadiet behålls. Skolkort om ca 400 tkr är avräknat möjlig besparing
Ubbhultskolan	714	4 835	10,53	2 400	0	Fritidshemmet bör vara kvar på Ubbhultskolan.
Örbyskolan 7-9	4 950	11 306	21,51	5 600	1 174	Eleverna ryms på en ny skola som planeras i Kinna. Från läsåret ??
Öxabäckskolan	2 028	5 400	9,16	2 400	265	Del av skolan bör kunna förhyras till annan verksamhet. Eleverna i åk 4-6 skulle kunna få plats i Örby. När årskurs 7-9 på Örbyskolan avvecklats kan också eleverna i årskurs på Torestorpskolan plats i Örby

Avvecklingskonsekvenser

Lärare som idag undervisar i de enheter som avvecklas eller förändras kommer att erbjudas fortsatt anställning, antingen på den skola de är på eller på en annan skola i kommunen. Anpassningsåtgärderna kommer inte att innebära att någon tillsvidareanställd behörig lärare friställs.

För lokaler som kommunen inte längre har användning för så kommer inte kostnaden att försvinna från dag ett av den planerade förändringen. Uppsägningstid på lokaler brukar vara 9 månader. Om tex beslut om avveckling av Habyskolan med start läsåret 2018/2019 fattas kommer förvaltningen ha kvar kostnaden för lokalerna året ut.

Att flytta eleverna i årskurs 4–6 från en skola till en annan kommer att kosta genom den planering och det extra arbete som krävs inför främst det första läsåret.

För eleverna kommer en förändring i en del fall att innebära en längre resväg till skolan. Men samtidigt så försvinner verksamhetsturerna till undervisning i moderna språk, slöjd och idrott. I dag fungerar skolskjutsen i tex Öxabäck så att elever i årskurs 7–9, som bor utanför samhällets centrum, åker med så kallade matarturer för att därefter åka med buss 371 till Örby.

Plan för framtiden

Skene, Björketorp och Horred

Eleverna på Habyskolan kan rymmas på Björketorpskolan, Parkskolan och Tingvallaskolan från läsåret 2018/2019.

Habyskolans upptagningsområde kan införlivas med Parkskolans, det är den enklaste lösningen om Björketorpskolan avvecklas helt. Sker en delvis avveckling av Björketorpskolan där F-3 blir kvar, kan det istället vara naturligt att elever som bor i området runt Lekvad hänvisas till Björketorp. Det är också möjligt att en del av Habyskolans upptagningsområde förs till Örbyskolan.

Eleverna i årskurs F-3 på Björketorpskolan bör gå kvar på skolan. Mellanstadiet avvecklas och eleverna bereds plats från läsåret 2018/2019 på andra skolor. Möjlig besparing av hyreskostnad är osäker då skolan och förskolan har delvis gemensamma lokaler.

Björketorpskolans upptagningsområde kan förändras om Habyskolan avvecklas. Om mellanstadiet avvecklas kan det innebära att upptagningsområdet för årskurs 4–6 fördelas till närliggande skolor.

Örbyområdet

Eleverna på Öxabäckskolan i årskurs F-3 bör gå kvar på skolan även fortsättningsvis. Eleverna på mellanstadiet bör få sin undervisning på Örbyskolan. Förvaltningen bedömer att förändringen kan ske från läsåret 2018/2019.

Öxabäckskolans upptagningsområde behöver inte förändras. Årskullarna i Öxabäck varierar ganska mycket, just i höst från 6–15.

Eleverna i årskurs 7–9 på Örbyskolan kan rymmas på Lyckeskolan om kommunen väljer att gå på barn- och utbildningsnämndens inriktningsbeslut om 8 paralleller. Men de ryms också i en något mindre skola om man inte flyttar årskurs 7–9 i Fritsla.

När också Ängskolan har renoverats till en modern skola kan det påverka Örbyskolans upptagningsområde vad gäller årskurs 7–9. Elever boende i Torestorp och Öxabäck kan också tillhöra Skene.

Sättilaområdet

Eleverna på Fotskälskolan i årskurs F-3 bör gå kvar på skolan även fortsättningsvis. Eleverna på mellanstadiet bör få hela sin undervisning på Sättilaskolan. Fotskälskolans upptagningsområde behöver troligen inte förändras.

Antalet barn i Fotskäl förskola har ökat från 32 från två år sedan till 45 idag, och använder mer lokaler i skolan.

Fritsla

Eleverna i årskurs 7–9 på Fritslaskolan får sin framtida skolundervisning i Kinna i den nya Lyckeskolan. Men förändringen kan genomföras redan läsåret 2018/2019 eftersom utrymme finns i de temporära lokalerna.

Dennis Reinhold
Förvaltningschef